

פרק טו

זמן הראוי לפדיון הבן

- א. אין הבכור ראוי לפדיון, עד שיעברו עליו שלושים יום (א).
 ב. צריך שיעברו עליו שלושים ימים שלמים, ולכן אינו ראוי לפדיון עד יום השלושים ואחד (ב). ויש אומרים דכיון שעברו עליו עשרים

א. טור ושלחן ערוך יורה דעה (סימן ש"ה סעיף י"א). והוא ממשנה דבכורות (דף מ"ט ע"א), מת הבן תוך ל' יום, אף על פי שנתן לכהן יחזיר, ולאחר ל' יום, אף על פי שלא נתן יתן. וילפינן לה התם מגזירה שזה חדרש חדרש, חדרש דכתיב בפדיון הבן (במדבר י"ח ט"ז): "ופדויו מבן חדש תפדה", מחדש הכתוב לעיל מזה (שם ג' מ'): "פקוד כל בכור זכר מבן חדש ומעלה", מה התם ומעלה, אף הכי נמי ומעלה. וכן הוא בגמרא (שם דף י"ב ע"ב), ופדיון הבן אחר שלושים יום. ומפרש רש"י כדכתיב ופדויו מבן חדש וגו'. וכן פסק הרמב"ם (פרק י"א מהלכות ביכורים הלכה י"ז), מאימתי יתחייב בפדיון, משישלים שלושים יום, שנאמר "ופדויו מבן חדש תפדה". ורש"י (שם בדף מ"ט ד"ה יחזיר), נתן טעם למה צריך להחזיר אם מת הבן תוך ל', דנפל הוה ולא מיחייב בפדיון עד לאחר ל'. הרי הא דבעינן ל' יום בפדיון הבן הוא משום דקודם לזה לא יצא מכלל נפל, ולא מיחייב בפדיון. אבל התוס' (שם ד"ה מת בנו), חולקים על רש"י, וסבירא להו, דופדויו מבן חדש גזירת הכתוב היא, ולא לאפוקי מתורת נפל, דאפילו קים לן ביה דכלו לו חדשיו, בבן חודש תלה רחמנא. וכן הוא בתוס' מנחות (דף ל"ז ע"א ד"ה שומע). וראה במהרי"ט אלגאזי (פרק ח' דבכורות אות ע"ו ד"ה אמנם) שמפרש דאף דלדעת רש"י הטעם הוא משום נפל, מכל מקום גזירת הכתוב היא שלא יפדו קודם ל' יום, שלא יסמכו על ידיעת כלו לו חדשיו. וראה באות ברית (ס"ק ט"ז) שמאריך טובא במחלוקת רש"י ותוס' בזה. (וראה מה שכתבנו בזה בפרק ג' הערה א').

- ב. כן הוא בסמ"ק מובא בב"ח (שם) שכתב, וצריך לפדותו ביום שלשים ואחד, ואם פדאו ביום ל' או קודם אינו פדוי. וכו' כתב בספר הפרנס (סימן רצ"ג) ובמבי"ט (בקרית

ותשעה יום ושתיים עשרה שעות ושבע מאות תשעים ושלשה חלקים, כבר ראוי לפדיון (ג). ולהלכה נקטינן כדעה קמייתא, דחושבים שלושים

ספר לרמב"ם). וכן הוא במגן אברהם (אורח חיים סימן של"ט ס"ק ח', דכיון דגמרי לה רבנן שם בבכורות חדש ממדבר מה התם ומעלה אף הכא נמי ומעלה ופירושה דבעינן שיגיע ליום הל"א. וכן מדלא חילקו שם בגמרא בשיעור, אלא דבעינן שיעברו ל', משמע דבעינן ל' ימים שלמים. וכן כתבו התוס' בסנהדרין (דף י"א ע"א ד"ה רשב"ג), דבלשון תורה הוה חדש ל' יום, ואפילו בלשון חכמים הוה ל' יום. וכן משמע ביבמות (דף מ"ח ע"ב), ובעוד מקומות בש"ס. וכן כתב בלקט יושר (יורה דעה עמוד ס"ב), דבעינן ל"א יום מיום שנולד הולד, וכן הוא ביעב"ץ (מגדל עוז פלג ג' אות ט') שכתב, דהא בעינן חודש ומעלה, ואין מונין שעות לחדשים. ומביא דברי המגן אברהם שדחה דעת הב"ח בזה. וכתב עוד שם, שוב נזכרתי שגם אמה"ג ז"ל (החכם צבי) בתשובה (סימן ק"ד) השיג עליו בזה. לכן אין לזוז מפסק השלחן ערוך, ואין לפדות בשום ענין אלא בל"א, ומן הל"א והלאה, לא לפניו כלל. וכן נקט בסידורו (הלכות פדיון הבן אות י"ב).

ובשו"ת פני מבין (יורה דעה סימן רכ"ב), מדייק מדברי רבינו גרשום (שם בבכורות) שכתב, מה התם כתיב ומעלה, דהיינו יום שלושים ויותר. חודש הוה כ"ט י"ב, ומעלה הוה יום אחד, היינו ל' יום ומחצה, והיינו לאחר ל' יום, הרי דנקט שצריך שיהיה אחר ל' יום. וכן העלה בערוך השלחן (סימן ש"ה סעיף מ"ב), דחלילה לפדותו אלא דוקא ליום ל"א, וכמבואר ברמב"ם (ריש פרק ח' מהלכות קידוש החודש) שכתב, מפי השמועה למדו שימים אתה מחשב, ואי אתה מחשב שעות. וכן הוא באלף למטה (סימן תקפ"א אות כ"ז), ובשו"ת פנים מאירות (חלק א' סימן ג'), וכן נקט במשנה ברורה (סימן של"ט ס"ק כ"ז) כדעת המגן אברהם, שאין לפדותו אלא עד שיעברו עליו שלושים יום שלמים, ולכן צריך שיגיע ליום ל"א בשעת הפדיון. ומביא כן גם בשם תוספות שבת ושאר אחרונים.

וראה עוד בזה בשו"ת חתם סופר (אורח חיים סימן פ"א ובליקוטים סימן ז'), ובשו"ת עונג יום טוב (יורה דעה סימן ק"ג). וכן נקטו גם ברב פעלים (יורה דעה סימן מ"ט ונ'). שדי חמד (כללים מערכת פ' כלל ל"ט). שו"ת יביע אומר (חלק ה' יורה דעה סימן כ"ה). וראה בזה עוד בשו"ת גנת ורדים (יורה דעה כלל ו' סימן י'), ובשו"ת צל הכסף (חלק ב' יורה דעה סימן ו'), ובשו"ת ערוגת הבשם (יורה דעה סימן רמ"א), ושו"ת שאילת יעקב (סימן ל"ה).

ג. הב"ח שם, וכן בשו"ת (סימן קכ"ה), דמה שאמרו הרמב"ם והסמ"ק, מאימתי יתחייב בפדיון משיעברו שלושים יום, ופודהו ביום הל"א, לאו דוקא ביום ל"א, אלא כל ששלמו לבן כ"ט יום תשצ"ג שהוא חודש לבנה שלם, חייב בפדיון. והא דנקטו הפוסקים ביום ל"א, מילתא דפסיקא נקטי. ומביא שכן מבואר ביראים (מצוה שנ"ג). ומה דאיתא בש"ס בכמה דוכתי סתם ל' יום, איז ראייה, דהכי אשכחז טובא ל' יום

יום מיום הלידה, ולמחרתו עושים הפדיון (ד).

שהוא חודש. וכן מביא את דברי הב"ח בש"ך (כאן סוף ס"ק י"ט), ומסתמך נמי על דברי היראים, ושכן העלה בתשובה בראיות ברורות ודבריו נכונים, דהא דכתיב בן חדש תפדה, היינו ל' יום כפי החשבון של כ"ט י"ב תשצ"ג. והוסיף שאף שתרומת הדשן והמחבר נקטו דבעינן ל' יום שלמים, ולכן פודין אותו ביום ראשון אם חל בשבת, מכל מקום סבירא להו דאם כלו לו כ"ט וי"ב ותשצ"ג קודם השבת, פודין אותו ביום ו'. וכן מביא בספר האשכול (חלק ב' עמוד קל"ט), בשם יש מי שאומר, דשלושים יום דבכור מנינן לחודש הלבנה שהיא לקבלתנו כ"ט יום ומחצה וב' ידות שעה וע"ג חלקים. וראה שם בנחל אשכול ובתועפות ראם בביאור הדברים. וכן הוא בילקוט מעם לועז (פרשת בא, י"ג, א').

[והנה חשבון זה של הכ"ט ימים וי"ב שעות ותשצ"ג חלקים, מתבאר מתוך דברי הרמב"ם בהלכות קידוש החודש, (פרק ו' הלכה ב'), שכתב היום והלילה ארבע ועשרים שעות בכל זמן, שתים עשרה ביום, ושתיים עשרה בלילה, והשעה מתחלקת לאלף ושמונים חלקים וכו'. ובפרק ח' הלכה א' כתב, חדשה של לבנה תשעה ועשרים יום ומחצה ותשצ"ג חלקים.

וראה עוד במהלך חודש הלבנה בפירוש אבן עזרא על התורה (שמות י"ב ב'). וביראים (סימן שנ"ג) כתב, דכל חודש דקרא, חודש לבנה הוא, דחודש דבר המתחדש משמע, והיינו לבנה, וקבלה בידינו מרבן גמליאל (במסכת ראש השנה דף כ"ה ע"א) שאינו פחות מכ"ט יום ומחצה, י"ב ידות שעה וע"ג חלקים. וכן הוא באשכול (חלק ב' עמוד קל"ט).

ובמשנה ברורה (סימן של"ט ס"ק כ"ז), מפרש לה לחשבון התשצ"ג, (שהשעה נחלקת לתת"ף חלקים כידוע), שהוא החשבון של כל חודש אם תחלק השנה לי"ב חלקים בשוה. ובזוהר הברית (סימן כ"ט סעיף ג') מוסיף בה הסבר, אם תחלק השעה לתת"ף חלקים, תקח מהם תשצ"ג חלקים, ותוסיף על כ"ט וחצי יום, זהו חודש שלם לחדשי הלבנה ממולד חודש אחד לחבירו, ועל חשבון המורה שעות שלנו, תמצא בתשצ"ג חלקים מ"ד מינו"ט [דקות], וחלק אחד מי"ח במינו"ט, וזה קרוב לג' רבעי שעה [דהיינו כ-44 דקות, דבשעה יש 1080 חלקים].

ד. כן עולה מדעת רוב הפוסקים כמובא לעיל הערה ב', והם: המגן אברהם ולקט יושר ושו"ת חכם צבי ויעב"ץ ושו"ת פנים מאירות, וכן הפוסקים האחרונים שנקטו כן להלכה, כמבואר לעיל. ובספר האשכול שם מביא, שכך נהגו במדינתנו שלא לפדות עד יום ל"א לאחר הלידה. וכן מביא בשו"ת גנת ורדים (יורה דעה כלל ו' סימן י'), מובא בברכי יוסף (סימן ש"ה ס"ק י"ד), שמנהג מצרים לעשות הפדיון בליל ל"א. וכן מסיק להלכה בשו"ת פרח מטה אהרן (חלק ב' סימן פ"א), שאפילו מלאו לו כ"ט י"ב תשצ"ג ביום שלושים, אין לפדותו קודם ל"א, וכדעת תרומת הדשן, וסיים שם, ומכיון שלא מצינו לשום פוסק שיחלק בזה, זולת הר"א ממיץ בספר יראים, ודאי

ג. כשעושים הפדיון ביום השלושים ואחד ללידתו, צריך להזהר שימלאו לו כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים (ה). ויש חולקים, דפודין אפילו לא הושלם כחשבון הזה, ואפילו בליל שלוששים ואחד (ו). ויש

דלא סבירא להו לחלק בזה, אלא לעולם מנינן ליום ל"א. וכן הוא בשו"ת כתר כהונה (יורה דעה סימן נ"ב), ובזרע אמת (חלק ג' סימן ק"נ). וכן אמר לי הגרש"ז אורבאך שליט"א, דבכל אופן אין פודין קודם יום הל"א, אף על פי שכבר עברו הכ"ט י"ב תשצ"ג. דיום הל"א הוא הזמן הקובע לענין פדיון הבן. וראה עוד בזה בשו"ת שאילת יעקב (סימן ל"ה), ובחמד משה (סימן של"ט ס"ק ב'), ובשו"ת אם הדרך (יורה דעה סימן י"א). [ולענין אם יש לפדותו בלילה של ל"א או ביום, יתבאר בהמשך בעה"י].

ה. הפרי מגדים בספר תיבת גמא (פרשת ראה דף ס"ז עמוד ג'), דביום ל"א אסור לפדותו בבוקר קודם שימלאו לו י"ב שעות ותשצ"ג חלקים, וכגון בימי הקיץ שהלילות קצרים ועדיין לא השלים הזמן, וכל שכן אם פדה בליל ל"א, דעדיין לא נשלם כ"ט מעת לעת וי"ב שעות. מובא בפתחי תשובה (כאן ס"ק י"ז). וכן הוא בשו"ת נודע ביהודה, שאין פודין בליל ל"א, לפי שפעמים אכתי לא מלאו לו כ"ט י"ב תשצ"ג בליל ל"א, כגון שנולד בסוף היום.

ובשו"ת רע"ק איגר (תניינא סימן כ"ב) כתב, דכיון שהמנהג שאין פודין בלילה, ממילא ביום ל"א אחר תפלת שחרית, מסתמא כלו כ"ט י"ב תשצ"ג. וכן מסתפק בזה בחידושי חתם סופר לשבת (דף קל"ה ע"א), בתינוק שנולד בסוף היום, וכשהגיע תחלת ליל ל"א שלו, עדיין לא הגיע לכ"ט י"ב תשצ"ג ומעלה, ואין העולם משגיחין על זה. וכן מביא בשו"ת כתב סופר (יורה דעה סימן קנ"א), שהגאונים מר אביו החתם סופר, ומר זקנו הגאון רע"ק איגר, נסתפקו בדבר זה אם אפשר לפדות בליל ל"א, אף על פי שלא שלמו לו כ"ט י"ב תשצ"ג, ולא מצאו ראייה לפשוט ספק זה עד אחרית ימיהם. וכן הסתפק בשו"ת ר"א גוטמאכר. וכן הוא בשו"ת שבט סופר (יורה דעה סימן צ"ז), שאין פודין אלא ביום ל"א לאחר שעברו כ"ט י"ב תשצ"ג, ומסתמך על הנודע ביהודה והתיבת גמא והחתם סופר.

וראה עוד בזה בשו"ת ערוגת הבשם (יורה דעה סימן רמ"א ורמ"ב). שו"ת אביר יעקב (סימן מ"א). שו"ת לבושי מרדכי (סימן כ"ט). בית דוד (סימן ש"ה). אות ברית (ס"ק ט"ז וי"ז).

ו. היעב"ץ (מגדל עוז פלג ג' אות י') שכתב, ואין צריך מעת לעת וכו', הרי שנולד ביום ראשון סמוך לחשכה בתקופת תמוז, פודין אותו בשלישי בשבת, שהוא ל"א, אף על פי שעדיין לא עברו י"ב שעות אחר כ"ט יום, כבר נראה לפדיון משהאיר השחר.

ובשו"ת רע"א (תניינא סימן כ"ב) כתב, דבל' יום לא מחשבים שעות, היינו שאין צריך

נוהגים כן (ז). ומן הראוי להמתין ביום השלושים ואחד, עד שיעבור החשבון הזה (ח). ולכן נוהגין בזה להחמיר. כגון מי שנולד ביום ראשון

שיעברו ל' יום מלאים מעת לידתו, וכן אין צריך כ"ט י"ב תשצ"ג, אלא אף אם נולד לפני שקיעה ביום א', מעיקר הדין בליל ג' אחר ל' יום מותר לפדותו, ואפילו שלא כלו ל' מלאים ולא כ"ט י"ב תשצ"ג, ורק מהיות טוב לחוש לדעת הב"ח וסיעתיה פודים אך למחרת ביום שנתמלא זמנו אף לפי הב"ח.

וראה בשו"ת שאילת יעקב (סימן ל"ה) מה שמפלפל בדבריו. וכן משמע מלשון המגן אברהם (סימן של"ט ס"ק ח'), דמיד אחר שלושים יפדנו. וכן משמע בברכי יוסף (כאן ס"ק י"ד) שכתב גם כן, ואחר ל' יפדנו מיד. וכן הוא בשערי תשובה (סימן תקס"ח ס"ק ח'), דחולק על הדגול מרבבה שם, דלא בעינן שימלאו ביום הל"א כ"ט י"ב תשצ"ג. וכן הוא בשו"ת פרח מטה אהרן (חלק ב' סימן פ"א), ובשו"ת כתר כהונה (יורה דעה סימן נ"ב). ובשו"ת מהר"ם שיק (יורה דעה סימן ש"ב) כתב, שהמנהג הפשוט בישראל לפדות הבן ביום ל"א, אף על פי שעדיין לא כלו לו כ"ט י"ב תשצ"ג, ומסיק שכן נראה עיקר, וכדמוכח מסתימת דברי הפוסקים.

וכן הוא בשו"ת בית שלמה (יורה דעה סימן ר"ב), ובשו"ת בית נפתלי (סימן ל"ז), מובא בליקוטי פנחס ס"ק ע"ח). וכן העלה בנחל אשכול (חלק ב' עמוד ק"מ). וכן הוא בערוך השלחן (סימן ש"ה סעיף מ"ג). ובשדי חמד (מערכת מ"ם כלל ק"ד אות י"א). וכן הוא בהוצאת הרמב"ם של הרב קאפח (ביכורים פי"א הערה כ') שמנהג התימנים לפדות בליל ל"א בין עברו כ"ט י"ב תשצ"ג ובין אם לאו.

ז. כן הוא בשו"ת מהר"ם שיק שם, ובפדיון נפש (סימן ב' אות ב'), שהמנהג הפשוט בישראל שפודין ביום ל"א אפילו לא כלו לו כ"ט י"ב תשצ"ג. וכן משמע משו"ת גנת ורדים (יורה דעה כלל ו' סימן י'), שמביא המנהג שהיה במצרים לפדות בליל ל"א, ולא חשו משום הכ"ט י"ב תשצ"ג, וכן מביא בברכי יוסף (כאן ס"ק י"ד) בשמו, וכן הוא במעשה רוקח (פרק א' מהלכות מילה הלכה ח'), שמנהג איזמיר לעשות הפדיון בשחרית כמו מצות מילה, וכן הוא בזכירה לחיים להגר"ח פלאג'י (בסוף הספר דף ז' ע"ג). וכן מביא בנהר מצרים (דף ק"ל ע"ב) שהמנהג במצרים לפדות בליל ל"א, והמנהג בג'ירבא לפדות בלילה כדעת הגינת ורדים. וראה עוד בזה בשו"ת מהר"ם בריסק (חלק א' סימן ס"א).

ח. שו"ת אמרי יושר (חלק ב' סימן קל"ב), דלכתחילה יש להחמיר כדעה זו אף דהוה מחלוקת הפוסקים. וכן העלה בשו"ת ערוגת הבשם (יורה דעה סימן רמ"א), דמהיות טוב נכון להמתין עד יום ל"א אחר עבור כ"ט י"ב תשצ"ג וכן חייש לכתחילה בשו"ת בית שערים (יורה דעה סימן שפ"ח), ומדייק מלשון הש"ך שם, שנקט לפדות ביום הל"א, ומשום דבלילה יש לחוש שעדיין לא שלמו לו כחשבון הזה, ולכן לא חששו להקדים ולהיות בכלל זריזון מקדימיו.

פודים אותו לאחר ארבעה שבועות ביום השלישי, וכן לעולם (ט).
והמנהג לאחר זמן הפדיון קצת, עד חצות היום (י).

וראה עוד בזה במעשי למלך (פרק א' מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י"ג). [ולפי מה שיבואר לקמן דיש דעות שאין לפדות כלל, וכמו כן יש דעות מן הפוסקים דהחשבון של כ"ט י"ב תשצ"ג מעכב לכתחילה כמבואר בהערה ה', ודאי דלכתחילה יש להמתין, ולא להקדימו. וכמו כן הרי הוה בזה משום ספק שמא אינו פדוי לדעות אלו, והוה ספיקא דאורייתא ולחומרא, ודאי דיש להחמיר בזה].

ט. כן הוא המנהג המקובל בכל העולם שאין פודין אלא ביום ה"א. וכך שמעתי מפי משפחת כהנים מיוחסים – כהנא, שזו היא סימנך לידע מתי לערוך הפדיון, דיש למנות מיום הלידה שגולד בו עוד ארבע שבועות ביום הזה, ולהוסיף עליו עוד ב' ימים. וזה הוא החשבון שיש להורות לשואלים דבר הלכה זו, לבל יטעו חס ושלום בחסר יום או ביתר, ורצוי שכל אב בהגיע עת פדיון בנו בכורו, שישים לב לחשבון הזה, ואם לא יכיר, אז יברר אצל חכם, ואף ישימו לב לשנוי משעון חורף לשעון קיץ שמונים שעה נוספת אע"פ שלא התוספה במציאות.

י. כן מביא המנהג בליקוטי פנחס (ס"ק נ"ב) שמאחרין הפדיון עד סמוך לערב [והמנהג היום לערוך הפדיון אחר חצות היום, והוא בשעת הצהריים, ברוב עם וקהל גדול, ואין חוששין משום זריזין מקדימין למצוות. וראה לקמן פרק ט"ז סעיף ב' שהבאנו דיעות הפוסקים שהמאחר הפדיון לאחר ל' עובר בעשה ולכן יש להזדרז ולא לאחר את הפדיון יותר מדאי. ובישראל והזמנים (עמוד ש') כתב, דיש ליזהר להקדים הפדיון שלא יעבור הזמן של שיטת הגאונים, ולא להקל בזה בזמן רבינו תם אף דלהלכה נקטו כדעת רבינו תם מכל מקום במידי דאורייתא נקטינן להחמיר כדעת הגאונים]. ובשו"ת אמרי יושר (חלק ב' סימן ק"ל), העלה דהמנהג לפדות סמוך לערב, והטעם שלפעמים יזדמן שבבוקר יום ל"א, לא עבר על הילד חודש שלם. וכן הוא בשדי חמד (כללים מערכת פ' כלל ט"ל), שמביא המנהג שהיה נהוג במקומו לעשות הפדיון ביום ל"א סמוך למנחה, וראה שם מה שמפלפל על מנהג זה. וכן כתב בעיקרי הד"ט (יורה דעה סימן ל"ב ס"ק ח') דהפדיון עושים אותו לעולם אחר חצות. [וכל שכן דיש ליזהר בזה במקומות הסמוכים לצד צפון העולם, הרחוקים מקו המשווה, וכגון בארצות אירופה, דאפשר שייגמר הכ"ט י"ב תשצ"ג אחר כמה שעות ביום ה"א].

וראה עוד בענין זה אם יש לחוש לכ"ט י"ב תשצ"ג, בשו"ת משיב דבר (חלק ב' סימן פ"ה). לשון זהב (חלק א' דף כ"ז). משיב דברים (חלק ב' סימן קע"ג). שו"ת מנחת יצחק (חלק ה' סימן ל"ג). אבני שהם (סימן ל"ה). ויאמר בועז (חלק ג' סימן מ"ד). נועם (כרך י"ב דף ט"ו). שו"ת ישכיל עבדי (חלק ז' דף של"ז ע"ב). [ובקיצור שלחן ערוך (סימן קס"ד סעיף ג') כתב, וביום שלושים ואחד יפדוהו מיד שלא להשהות המצוה.

- ד. אם נאנס ונתאחר זמן הפדיון עד אחר השקיעה של יום השלושים ואחד, יש לעשות הפדיון מיד בלילה (אור ל"ב), ולא ידחנו למחר (יא).
- ה. אם נולד התינוק בבין השמשות, מונין השלשים יום מיום המחרת (יב).
- ו. יש אומרים שכל שלא הגיע בליל שלושים ואחד לחשבון הזה, יש לפדותו ביום השלושים ושנים (יג), ואין נוהגין כן (יד).

וכן הוא בחכמת אדם (כלל ק"נ סעיף ז) ולא ירדו לפרט אם יש להמתין כפי החשבון של כ"ט י"ב תשצ"ג].

יא. קיצור שלחן ערוך (סימן קס"ד סעיף ג'), שאם עבר יום שלשים ואחד ולא פדה, יש לפדותו תיכף בלילה שלאחריו, ולא ימתינו עד למחר להשהות המצוה יותר. וכן הוא בשו"ת משיב דבר (סימן פ"ה) אך לפי דיעות הפוסקים המובאות בפרק י"ז סעיף ב' כשחל הפדיון בשבת, דפודין אותו ביום ראשון ולא במוצאי שבת, אם כן יש לעיין אם גם בנידון דיון יש לעשות הפדיון ביום ראשון, ומשום שאין פודין בלילה. וראה בישראל והזמנים (עמוד ש') מה שכתב בזה.

יב. שו"ת מנחת יצחק (חלק ה' סימן ל"ג). דאפילו אם כבר עברו עליו ביום השלושים כ"ט י"ב תשצ"ג, מכל מקום כיון דנקטינן דפודין ביום הל"א, על כן יש למנות מיום המחרת. ומשום דיש לחוש שמא היה לילה ועדיין זה יום השלושים. וראה עוד בזה בשו"ת נודע ביהודה (תניינא יורה דעה סימן קפ"ז). ובפתחי תשובה (כאן ס"ק י"ז). ובשו"ת מהר"ם שיק (יורה דעה סימן ש"ב).

וראה בישראל והזמנים, שהעיר בזה באם נולד אחר השקיעה של שיטת הגאונים ולדבריהם הוא בין השמשות, אם יש להחמיר לדבריהם ולהתחיל למנות ממחרת. והעלה דכיון דאנן נקטינן כדעת הגאונים להחמיר במידי דאורייתא, הוא הדין כאן יש להחמיר כוונתיהו, ולהתחיל למנות מיום המחרת. [ויש להעיר דאפשר דבזה הוה חומרא דאתי לידי קולא, דהרי אם אכתי יום, הרי נדחה זמן הפדיון, ואפשר דעובר בעשה דאורייתא].

יג. כן עולה מספיקת החתם סופר שם בחידושיו על שבת, דאם נאמר שבאמת צריך להמתין ביום הל"א עד שיעברו עליו כ"ט י"ב תשצ"ג, קשה דהא אין מונין שעות לחדשים, ויצטרך להמתין עד יום הל"ב. ובליקוטי פנחס (ס"ק נ"ז) מביא מספר חתן סופר (על אורח חיים) שמביא, שבנו נולד לו ביום א', והורה לו הגאון ר' זלמן באניהאד ז"ל, לעשות הפדיון ביום ד' שהוא יום ל"ב ללידתו, על פי הוראת החתם סופר. וכן האריך במעשי למלך (הלכות מעשה הקרבנות פרק א' הלכה י"ג). לפרש דלפי דברי החתם סופר, לפעמים כשנולד בסוף היום יצטרך יום נוסף על הל"א.

ז. אם עבר ופרה ביום השלושים, אפילו אם עבר החשבון של כ"ט י"ב תשצ"ג, צריך לחזור ולפרותו בלי ברכה (טו). ויש מי שחולק (טז), ולא נקטינן כוותיה (יז).

וראה בשו"ת מהר"ם שיק (יורה דעה סימן ש"ב), מה שהעיר בזה מדברי החתם סופר בגליון השלחן ערוך, ובשו"ת חתם סופר (יורה דעה סימן שמ"ג), שלא נקט כן, אלא כדעת כל הפוסקים דכל שעברו ל' יום שפיר דמי.

והנה בשו"ת עונג יום טוב (סימן ק"ג), נחית לחדש דהא דבעינן ל' יום פירושו ל' יום מעת לעת ממש, ולפי זה יימצא שלפעמים יצטרך לפדות ביום הל"א סמוך לערב ממש, אם נולד בסוף היום סמוך לשקיעה. וטעמו ונימוקו עמו, דכיון דכתיב בתורה חדר, וסתם חדר הרי הוא ל' יום, ולכן נקטה התורה חדר שהוא זמן קבוע של ל' יום בין בחדש מלא ובין בחדש חסר, ולפי זה נצטרך ל' יום שלימים מעת לעת דוקא, דאם לא כן הרי נתת דבריו לשיעורין, דאם עברו ל' יום ואכתי לא נשלם כשיעור הכ"ט י"ב תשצ"ג, הרי עדיין לא הגיע זמן הראוי לפדיון, וכבר עבר עליו חדר הכתוב בתורה, אלא על כרחך דל' יום הם מעת לעת דוקא, דאז בכל גווני כבר הגיע זמן הראוי לפדיון. וכן הוא בשו"ת שושנים לדוד (סימן נ"ח ונ"ט).

יד. כן עולה מהוראות המובאים לעיל, שאין לחשוש לסברא שאין מונין שעות לחדשים, וכן הוא בליקוטי פנחס (ס"ק ע"ח), דלפי פסק הפוסקים אין לחוש בין לחשבון של כ"ט י"ב תשצ"ג, ובין לסברת החת"ס [גם לא ראינו זולת פסקו של הר"ז מבאניהד ז"ל הנזכר לעיל, שיצטרכו לחכות ליום המחרת].

ולענין חומרת העונג יום טוב הנזכרת בהערה הקודמת, כבר דחאה בשו"ת גינת ורדים (יורה דעה כלל ו' סימן י'), על פי דברי התוס' בנדה (דף מ"ז ע"ב ד"ה כולן), ובתוס' ערכין (דף ל"א ע"א ד"ה מיום), דכל היכא דבעינן ימים, לא מצרכינן כלל שיהא מעת לעת, וכן העלו הפוסקים בזה, ראה במגן אברהם (סימן נ"ג ס"ק י"ג), לענין בן י"ג דלא בעינן מעת לעת שיהא נחשב כגדול, ובש"ך חשן משפט (סימן ל"ה ס"ק א' בזה). וגם בשו"ת רע"ק איגר (תנינא סימן כ"ב) מביא, שיש אומרים דבעינן ל' יום שלמים מעת לעת, והעלה דמדברי הפוסקים לא משמע הכי, אלא אפילו חסר כמה שעות כבר חייב בפדיון, וגם מעולם לא שמענו שחוקרים ודורשים על שעת הלידה. וכן משמע מדברי כל הפוסקים הנזכרים לעיל שדנו בזמן הפדיון, ולא העלו להצריך למנות שעות ולוודא שעברו ל' יום מעת לעת, ולא ראינו מי שנוהג להחמיר בזה כלל.

טו. כן העלו בשו"ת פרח מטה אהרן (חלק ב' סימן פ"א), ובברכי יוסף (סימן ש"ה ס"ק ט"ו). שו"ת חכם צבי (סימן קי"ד). שו"ת פנים מאירות (חלק א' סימן ג'). שו"ת מהר"ם שיק (יורה דעה סימן ש"ב וש"ג). שו"ת שואל ונשאל (סימן קס"א). אלף למטה (סימן תקפ"א סעיף מ"א). שו"ת מהרי"א (חלק ב' יורה דעה סימן רנ"ד). וכן הוא

ח. אם טעו וקבעו את הפדיון ליום ל', אפשר להקל ולעשותו בלילה אור לל"א (יח).

ט. להלכה פודים את הבן אפילו בלילה (יט), והמנהג הוא שאין

במשנה ברורה (סימן של"ט ס"ק כ"ז) דאין פודין כלל ביום ל', ומשמע דלא עלה לו פדיון כלל. וכן הוא ברב פעלים (חלק א' יורה דעה סימן מ"ט ונ'), וכן פסק בשדי חמד (כללים מערכת פ' כלל ל"ט), וביביע אומר (חלק ה' יורה דעה סימן כ"ה). ובליקוטי פנחס (ס"ק ע"ח) מציין לזה עוד לשו"ת הלכה למשה (חלק ב' בהגהות על המהרש"ל אות ז'). והא דאין פודין שוב בברכה, הוא משום דספק ברכות להקל.

טז. שו"ת שבות יעקב (חלק ב' סימן פ"ז), שהעלה דבדיעבד אין צריך לחזור ולפדותו. ודלא כמגן אברהם דסבירא ליה, דאין פודין ביום הל' כלל וכמבואר לעיל סעיף ב' הערה ב', ודלא כהפנים מאירות שמצריך פדיון שנית. ובשו"ת טוב טעם ודעת (תליתאה חלק ב' סימן קכ"ח) כתב, דהגם שאין לעשות מעשה, לכתחילה נגד המגן אברהם, מכל מקום בדיעבד אם כבר פדה אין צריך לחזור ולפדות שנית, ומשום דיכול לומר קים לי כדעת הב"ח והש"ך, ועוד דהרי אחר שעברו ל' יום איגלאי מילתא למפרע שהיה ראוי אז לפדיון. וראה בשו"ת כתר כהונה (סימן נ"ב) שנקט סברא זו היכא שהתנה שיחול לאחר ל', ואפילו אם נתאכלו המעות קודם.

יז. כן העלו בתשובות הפוסקים כמבואר לעיל להדיא, דלא כדברי השבות יעקב. והרי זו דעת יחיד. וגם שיש להחמיר בדבר שהוא ספיקא דאורייתא, אם עלה לו פדיון כלל.

יח. שו"ת אגרות משה (יורה דעה חלק א' סימן קצ"ו), דמפני הבושה וכבוד הבריות התירו בזה, וגם כיון דלדעת המגן אברהם [המובא לעיל סעיף ג'], כיון שעברו עליו ל' יום פודין אותו, הרי בליל ל"א שפיר דמי. ומביא ראיה מהרמ"א באורח חיים (סימן של"ט סעיף ד'), שאם אחרו הנישואין עד אחר צאת הכוכבים של ליל שבת דעושין הקידושין בשבת, משום ביוש לחתן וכלה. הוא הדין כאן, שגדול כבוד הבריות שדוחה לאו דלא תסור. [והיה אפשר לומר על פי דעת המהרש"ל המובא לקמן פרק ט"ז סעיף י' שמתיר לכתחילה לפדות פדיון הבן על תנאי שיחול לאחר זמן, וא"כ הוא הדין כאן, יכול לעשות הפדיון ביום שנקבע, ולהתנות שיחול כשיגיע זמנו. אמנם כמבואר שם דהרבה חולקים על זה, לכן אין לעשות פדיון על תנאי].

יט. הש"ך (יורה דעה סימן ש"ה ס"ק י"ב), וכדמשמע בפרק קמא דקידושין (דף כ"ט ע"א), דאמרינן התם, ואיהי מנלן דלא מיפקדה, דכתיב תיפדה תפדה, ומפרש רש"י משום דהוה מצות עשה שלא הזמן גרמא בעי קרא למעוטה, וכן הוא בחידושי הריטב"א שם, הרי על כרחך דפודים בלילה, דאי לאו הכי הרי הוה מצות עשה שהזמן גרמא. וראה בזה ברי"ט אלגאזי (פרק ח' סימן ע"ז), וראה עוד (שם בתוס' ד"ה

פודין בלילה (כ), ויש אומרים שנוהגים לפדות בלילה (כא).

אותו, דמקשים דמילה הוה מצות עשה שהזמן גרמא, משום דאין מלין אלא ביום, ומדלא אקשי הכי על פדיון הבן, משמע דסבירא להו דפדיון הבן אפשר בלילה. וכן מציין הש"ך שם לדברי רש"י ותוס'. וכן מציינים הראיה משם בפדיון נפש (סימן ב' בהגה"ה), ובליקוטי פנחס (ס"ק נ"ח).

ובפדיון נפש (שם) מעיר בזה, דהרי גמרא מפורשת היא בקידושין (דף ל"ד ע"א), ודרי תלמוד תורה ופדיון הבן דלא מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות, הרי להדיא דפודים בלילה, דאי לאו הכי הוה הזמן גרמא, וכן מעיר בנהר מצרים (דף ק"ל ע"ב בשולחן הנדר שם). וראה עוד בזה בשו"ת מהרא"ש (סימן נ"ה), ובשו"ת רבי אליהו גוטמאכר (יורה דעה סימן ק"ג).

וביעב"ץ (בברכת הורי פלג ג' אות ה') כתב, ולכאורה יש לי כעין ראיה מן התורה, שמצות פדיון בכור בלילה דוקא, כמו שהיתה מכת בכורות מצרים בלילה, ומפני שניצולו בכורי ישראל, לפיכך הצריכם הכתוב פדיון, וסמך לדבר מיהא איכא, דשרי ודאי לפדות מחצי הלילה ואילך (ביחוד שאז הרחמים מתעוררים).

ופשוט דכל המבואר כאן, איירי כשכבר עברו עליו חשבון ימי הפדיון שהוא כ"ט יום י"ב שעות ותשצ"ג חלקים, דאי לאו הכי הרי תליא בפלוגתא כמבואר לעיל בסעיף ג', וכמבואר דמחמירים בזה, והכא מיירי רק לענין אם כבר הגיע ונשלם זמן הפדיון, מתי יש לערוך הפדיון בלילה או ביום שלמחרתו, וכמו שיבואר בהמשך בעה"י.

כ. הש"ך שם. וכן מוכיח הנודע ביהודה (מהדורא תניינא יורה דעה סימן קפ"ז), מתשובת הב"ח (סימן קכ"ב), וכן הוא ביעב"ץ שם, דאף על פי דרשאין לפדות אפילו בלילה, מכל מקום לא נהגו כך, ולכן סיים שם, דבלי סיבה, פשיטא שלא ישנו מן המנהג. וכן משמע במגן אברהם (סימן תקס"ח ס"ק י'), דלעולם יש לעשות הפדיון ביום דוקא, ולא בלילה, וראה שם בדגול מרבבה שחולק עליו בזה. וכן כתבו המנהג בשו"ת בית שערים (יורה דעה סימן שפ"ח), ובשו"ת חתם סופר (חלק ו' סימן ו'), ובשו"ת מהר"ם שיק (יורה דעה סימן ש"ג), ושו"ת אמרי יושר (חלק ב' סימן קל"ג), שו"ת באר שמואל (סימן ע"ג). ובשו"ת מהר"י אסאד (יורה דעה סימן רס"ב) כתב, דמשום פרסומי ניסא כנגד נס דבכורי מצרים יותר עדיף ביום, וליכא בזה משום שיהוי מצוה. ובשדי חמד (מערכת פ' כלל ל"ט) כתב, דכמדומה דמנהג ירושלים ואיזמיר לפדות ביום. וכן הוא במעשה רוקח על הרמב"ם (הלכות מילה פרק א' הלכה ח'), דמנהג איזמיר לעשות הפדיון ביום. [וכן המנהג במקומותינו שעושין הפדיון ביום דוקא, זולת בפדיון שחל זמנו בשבת ויו"ט ונדחה לאחר השבת, דאז עושין הפדיון כמוצאי שבת, ואין דוחין המצוה למחרתו, וכמו שיבואר לקמן בעה"י].

והנה בטעם שאין פודין בלילה, כתב היעב"ץ שם, משום דהסעודה מצותה ביום, דסומא אוכל ואינו שבע, ולפי זה אם עשאה כעין יום, וכגון לאור הנר ואבוקה, שפיר שרי ולא שייך טעם זה, וכן מביאו בהגהות מהרש"ם (כאן ס"ק ט"ז). ובהגהות

מהרש"ם על האורחות חיים (סימן תקס"ח אות ה'), מפרש טעם אחר בזה, על פי המבואר בפתיחת מסכת שמחות, אמר ר' יוחנן אף על פי שהכה אותם מכת מות בלילה, היתה נפשם מפרפרת עד הבוקר, ולכן כתיב (במדבר ג' י"ג): "ביום הכותי כל בכור", שנגמרה המכה ביום, ומשום הכי נהגו לפדות ביום. וכן הוא מפרש בשו"ת מהרש"ם (חלק ב' סימן מ"ג), ומסיק שם להלכה, דאף שהברכי יוסף כתב בשם הגגות ורדים שמנהג מצרים לפדות בלילה, אנו במדינת אלו אין לנו אלא דברי הש"ך. וראה בשו"ת חתם סופר (יורה דעה סימן שמ"ו), מה שמפרש מדברי מסכת שמחות הנזכר, ובליקוטי פנחס ס"ק נ"ח מציין בזה, מה שכתב העטרת זקנים (סימן רי"ט), דאין לברך על הטובה עד שנגמר במילואו, והכי נמי בזה כיון שנגמר הנס ביום, יש לעשות הזכר לנס רק ביום, ומציין עוד בזה, לשו"ת דבורי אמת (סימן י"ד).

עוד נתן טעם לפדיון ביום אם חל הפדיון ביום שבת ודוחין ליום ראשון, בשו"ת גור אריה (יורה דעה סימן קט"ז), על פי המבואר בכתובות (דף ה' ע"א), דאין נושאים נשים בשבת, ולא באחד בשבת, שמא ישחוט בן עוף בשבת. ובליקוטי פנחס שם דוחה טעם זה, לפי מאי דקיימא לן בשלחן ערוך (אבן העזר סימן ס"ד סעיף א') כיש מתירין לינשא, ולא חיישינן לכך.

ועוד מביא שם טעם על פי הירושלמי (פרק ה' דשקלים הלכה ד'), דאמרו שם, רבי חנינא בר פפא הוה מפליג מצוה בלילה, חד זמן פגע ביה רבהון דרוחייא, אמר ליה לא כן אלפן רבי לא תשיג גבול רעך, אמר ליה ולא כתיב (משלי כ"א י"ד) "מתן בסתר יכפה אף", ומפרש שם בקרבן עדה, שרבי חנינא היה מחלק צדקה לעניים בלילה כדי שלא לביישן, ופגע בו השר של הרוחות, ואמר לו דאז הוא זמן שליטת הרוחות, ועובר משום לא תשיג גבול רעך, וכיון דהצדקה מצלת ממיתה, אין ליתן צדקה בלילה, וכמו כן פדיון הבן שמציל מן המיתה, וכמבואר בספר חסידים (סימן של"ד), אין לעשות בלילה. [וכן מביא בברכי יוסף (אורח חיים סימן רל"ח ס"ק א'), את דברי הירושלמי, לסייע לבעלי הקבלה שבליילה אין לתת צדקה, דאז הוא שליטת הדינים. ובספר ליקוטי שושנים (ערך פדיון הבן) מפריך ראייה זו, דהרי שם השיב רבי חנינא מדכתיב מתן בסתר יכפה אף, ומותר ליתן צדקה בלילה, וכן מדייק בכף החיים (סימן א' אות ז'), דמותר ליתן צדקה בלילה בשם החיד"א. וראה בזה בשו"ת מהרש"ם (חלק ב' סימן מ"ג) ובדברי תורה (קמא אות קי"ז), ובדרכי חיים ושלום (אות שי"ט). וראה עוד בפדיון נפש (שם), שמעיר דאין בפדיון הבן משום צדקה, שהרי זה ממון כהן שמחוייב ליתן לו].

וראה עוד בזה בשו"ת התעוררות תשובה (חלק א' סימן ק"ו) שכתב, דכיון דפדיון הבן הוא פודהו מן המקטריגים ולכן אין פודין בלילה, משום לא תחסום שור בדישו, דבלילה הוא גבולם. ובשערי תשובה (סימן תקס"ח ס"ק ח'), נתן טעם לעשות הפדיון ביום דוקא, משום דביום איכא פירסום הנס יותר. וכן הוא בשו"ת מהר"י אסאד הנזכר לעיל, שכתב דמשום פרסומי ניסא עדיף יותר לפדות ביום. ובספר זכירה לחיים להגר"ח פלאגי, נתן טעם לפדות ביום, מפני שיציאת מצרים היא מעין פדיון בן בכור, וכמו שכתוב (שמות ד' כ"ב): "בני בכורי ישראל", ומכיון שהיציאה היתה

י. בכור שנסע קודם זמן הפדיון ממקום למקום שנתקצרו או נתארכו הימים, מחשבין לו שלושים יום מעת לעת, ולא כפי שינוי המקומות (כב).

יא. וכן בכור שחצה את קו התאריך והוקדם או נתאחר יום

ביום, לפיכך הפדיון צריך להיות ביום. וראה עוד בשו"ת משיב דבר (סימן פ"ה), לענין המנהג שפודין דוקא ביום, ובקובץ תל תלפיות (תרע"ז דף ר"ל ותרפ"ג דף י"ג ול"א), ובליקוטי פנחס (ס"ק נ"ב). ובסדר הפדיון לאחד מחכמי אשכנז (מובא במוריה שנה י"א גליון י"א י"ב), נתן טעם אחר שלא לפדות בלילה, משום דפדיון בכור איתקש לקדשים, וכשם שאין פודין קדשים בלילה, הוא הדין דאין פודין בכור בלילה. וגם דבקדשים הלילה הולך אחר היום שלפניו.

כא. ברכי יוסף (סימן ש"ה ס"ק י"ד), בשם שו"ת גנת ורדים (יורה דעה כלל ו' אות י') ששיבת מנהג מצרים לעשות הפדיון בליל ל"א, וכן הוא בספר נהר מצרים (דף ק"ל ע"ב), שהמנהג במצרים לפדות בליל ל"א, שזריזים מקדימים למצוות, וכן מביא מנהג זה בשו"ת מהרי"א (שם) וכמובא לעיל בשם היעב"ץ, שמביא סימוכין לפדות בלילה ממכת בכורות שהיתה בלילה, ובשדי חמד (מערכת פ' כלל ל"ט) כתב, שאין כדאי לדחות המצוה שחביבה בשעתה, ומכל מקום כתב שם, דכמדומה דמנהג ירושלים ואיזמיר לעשות הפדיון מיד בשחרית של יום ל"א.

וכן פסקו דפודין בלילה, בשו"ת לחם שלמה (חלק ב' יורה דעה סימן נ"ד). ובשו"ת מהר"ם בריסק (חלק א' סימן ס"א), דבזמנינו שטרודים מאוד לבקש מחייתם וקובעים כל הסעודות בלילה, עדיף טפי לפדות בלילה. ובשו"ת יביע אומר (חלק ה' יורה דעה סי' כ"ה) מביא, דמנהג קהילות ספרד הוא לפדות בלילה, וזה עדיף, ומביא כן גם בשם ספר תולדות אדם. וראה עוד בזה, בשו"ת באר שמואל (סימן ע"ג). שו"ת בית נפתלי (סימן ל"ז). שו"ת פרי השדה (חלק ב' סימן מ"ז).

כב. שו"ת בצל החכמה (חלק א' סימן ע"ה – ע"ו), דלעולם בעינן שיעברו על הבכור עצמו שלשים יום, ולא תלוי לא במקום הלידה ולא במקום הפדיון, אלא בבכור עצמו, וכמו דכתיב (במדבר י"ח ט"ז): "ופדיו מן חרש תפדה", שהעיקר שיהיה בן חרש, ולא איכפת לן אם עבר חרש במקום הלידה או הפדיון. וולכן יש ליוזר באופן שנוסע ממקום למקום שיש הפרש שעות רב זה מזה, אם להקדים או לאחר. יש לחשב מזמן הלידה עצמה אם עברו עליו כ"ט י"ב תשצ"ג.

ובשערים המצויינים בהלכה על הקיצור שלחן ערוך (סימן קס"ד ס"ק ו') מסתפק בזה, דיש מקום לומר באופן שנוולד במזרח העולם, וביום הפדיון הוא במערב העולם, דכיון שכבר עברו עליו ושהה שלושים יום מעת שנוולד לפי הזמן ששם, שיהא מותר לפדותו. ונשאר בצריך עיון. וראה עוד בישראל והזמנים (סימן כ"א) שהביא הפוסקים שדנו בזה, ובספרנו אוצר הברית ח"א (פרק ד' סימו ל').

השלושים, אין משגיחין בזה, אלא מחשבין אם עברו עליו שלושים יום שלמים (כג).

כג. בשו"ת בצל החכמה (חלק א' סימן ע"ה – ע"ו), שנשאל אודות בכור שנולד בארצות הברית בי' בניסן, ונמצא זמן פדיונו בי' באייר, ועד שלא הגיע זמן הפדיון הפליגו הוריו לאוסטרליא והביאו אותו אתם, ובדרך נסיעתם חצו את קו התאריך הבינלאומי [והוא הקו שממנו מתחיל חשבון יממות העולם וסופן], נמצא ששם הוקדם התאריך יום שלם, שביום שיהיה י' באייר בארצות הברית אז יהיה באוסטרליא י"א באייר, מתי יש לערוך הפדיון אם ביום י' באייר בארצות הברית שהוא י"א באוסטרליא, או בי' באייר באוסטרליא, שהוא ט' באייר בארצות הברית, והעלה דמצות פדיון הבן אינה תלויה בימי השבוע והחודש אלא במספר הימים שעברו מיום הלידה, ולכן ודאי דיש לפדותו ביום שהוא י' באייר בארצות הברית אף שבאוסטרליא זה יהיה יום י"א.

ומביא ראיה לדבריו מגמרא ערכין (דף י"ח ע"ב), דשנה האמורה בקדשים היא מעת לעת, וכדילפינן לה מדכתיב (ויקרא י"ב ו') "כבש בן שנתו", שנתו שלו ולא של מנין העולם, והוא הדין בכאן דבעינן בן חדש, ולא איכפת לן בחשבון הימים של המקומות, אלא אם עברו עליו הימים כדבעיא. וכמו כן באחד שנולד באוסטרליא בא' בניסן בשעה שבארצות הברית הוא כ"ט באדר, יש לפדותו בארצות הברית כשיהיה שם ל' בניסן שהוא א' באייר באוסטרליא, דהכל תלוי רק במספר הימים שעברו מעת הלידה. [ובדבר זה של קו התאריך תלוי עוד לענין ברית מילה ושבת ויום הכיפורים ושאר תעניות, ולענין מתי נעשה בן י"ג שנה וכדומה, והרבה דשו בזה האחרונים חושבי העתים, הלא המה כתובים בספרי הגר"ח נאה והגר"מ טיקוצינסקי, ובספר בנין ציון בויכוח עם החזון איש לענין צום יום הכיפורים במקומות כגון אלו, וכן דן בזה בקובץ יגדיל תורה להגה"ק מליובאוויטש שליט"א (שנה ג' קובץ י'), ובספר ימי נחמיה. וראה עוד ביחס לקו התאריך בספר לאור ההלכה להגרש"י זיין, ובספר ישראל והזמנים (סימן ע"ח), ובקובץ הפרדס (תמוז תשמ"ה וכסלו תשמ"ו) מאמר מהרב שור. וראה עוד מה שכתבנו בספרנו אוצר הברית (חלק א' פרק ד' סימן כ"ט) לענין מילה.